

OPAS

pölyttäjäystävällisen golfkentän hoitoon

Eeva-Liisa Korpela
Suomen Mehiläishoitajain Liitto ry

Kukkakärpänen

Erakkomehiläinen

Mantukimalainen

Tarhamehiläinen

Ampiainen

(Ei mittakaavassa)

Elintärkeät pölyttäjät

Kukista mettä ja siitepölyä keräävät hyönteiset toimivat samalla kasvien pölyttäjinä. Tämä pölytystyö on ensiarvoisen tärkeää sekä luonnonkukille että pelto- ja puutarhakasveille.

Ilman pölyttäjiä ruokavaliomme olisi paljon nykyistä köyhempi, sillä muun muassa monet hedelmät ja marjat ovat hyönteispölytyksen tulosta.

Monipuolinen hyönteislajisto takaa parhaiten pölytyksen onnistumisen.

Mesipistiäiset ovat Suomessa tärkeimpiä pölyttäjiä. Niihin kuuluvat ihmisen tarjoamissa pesälaatikoissa elävä tarhamehiläinen sekä luonnonvaraiset kimalaiset ja erakkomehiläiset.

Kimalaisia tavataan Suomesta 38 lajia ja erakkomehiläisiä noin 190 lajia. Myös monet perhoset, kukkakärpäset, muut kaksisiipiset, kova-kuoriaiset ja ampiaiset toimivat pölyttäjinä.

Tarhamehiläisen etuna pölytyksen kannalta on suuri yhteiskunta ja pesien siirrettävyys – työläisiä on pesässä kymmeniä tuhansia ja pesiä voidaan liikuttaa halutuille alueille vaikkapa rypsin tai omenan pölytystä varten. Lisäksi tarhamehiläisellä on erittäin tehokas pesän sisäinen viestintäjärjestelmä.

Kimalaisten etuna puolestaan on niiden hyvä sopeutuminen pohjoisiin oloihin. Ne lentävät myös tuulisessa ja kylmässä säässä, kun muut hyönteiset eivät ole liikkeellä. Kimalaisten arvoa pölyttäjinä lisää myös se, että eri lajeilla on eripituiset kielet. Pitkäkieliset lajit pölyttävät tehokkaasti esimerkiksi puna-apilaa, jonka syvään kukkateriöön muiden hyönteisten kieli ei helposti ylety.

Erakkomehiläiset elävät nimensä mukaisesti yksin eli niillä ei ole tarhamehiläisen ja kimalaisten tapaan työläisiä sisältävää yhteiskuntaa. Erakkomehiläiset lentävät pesältään ravinnonhakuun vain joitakin satoja metrejä, kun tarhamehiläisen kohdalla puhutaan kilometreistä.

Pölyttäjien ahdinko

Pölyttäjät kaipaavat avoimia ja kukkarikkaita ympäristöjä.

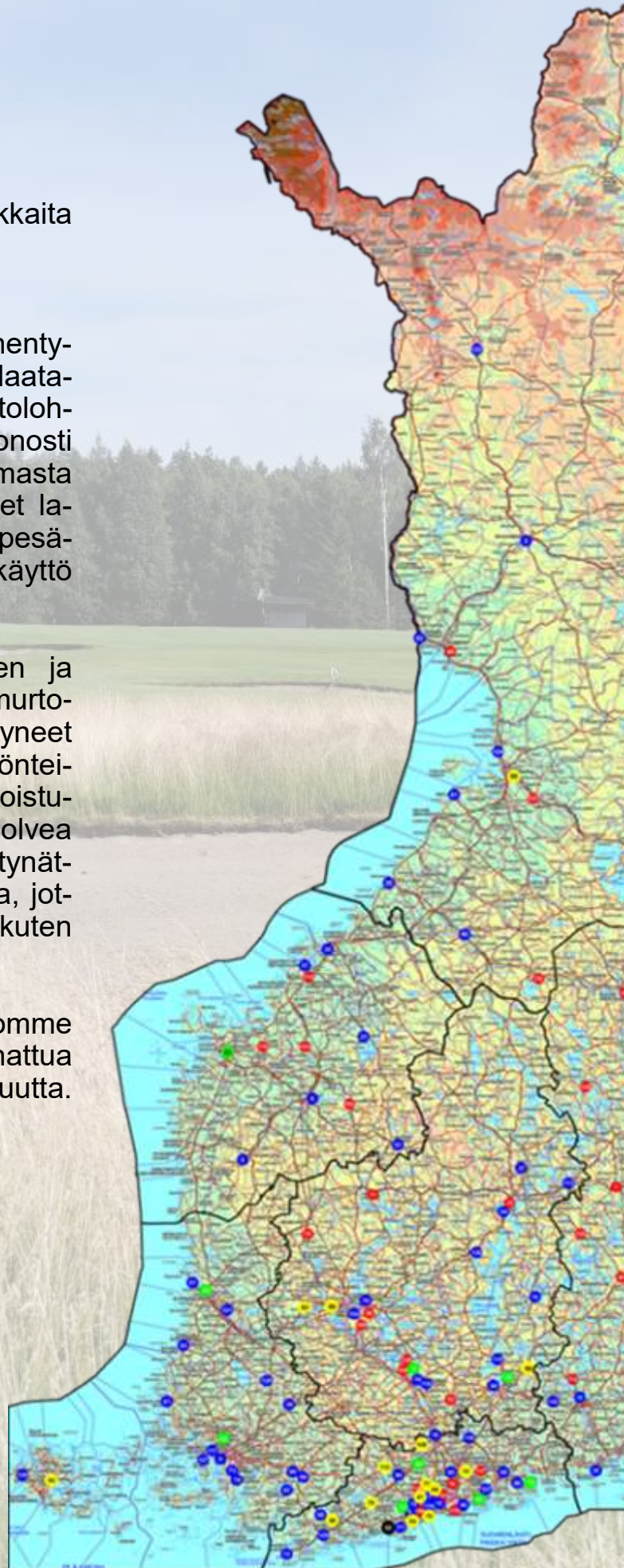
Monet pölyttäjähönteisemme ovat vähentyneet maankäytön muutosten vuoksi. Maatalousalueita hallitsevat nykyisin suuret peltolohkot ja yksipuolinen viljanviljely sopii huonosti pölyttäjähönteisten tarpeisiin. Maisemasta ovat paljolti kadonneet sarkaojat ja puiset ladot, jotka aiemmin tarjosivat pölyttäjille pesäpaikkoja. Myös kasvinsuojeluaineiden käyttö pahentaa pölyttäjien ahdinkoa.

Perinnebiotooppien eli erilaisten niittyjen ja luonnonlaitumien määrä on romahtanut murtoosaan entisestä. Samalla ovat vähentyneet monet niittykasvit ja niistä riippuvaiset hönteiset. Monien perhosten toukat ovat erikoistuneet syömään esimerkiksi metsäkurjenpolvea tai hernekasveja, kuten hiirenvirnaa ja niittynätkelmää. Erakkomehiläisissä taas on lajeja, jotka keräävät siitepölyä vain yhden kasvin, kuten ruusuruohon kukista.

Pölyttäjät ovat siis paitsi ruoantuotantomme korvaamattomia apureita, myös osa uhattua biodiversiteettiä eli luonnon monimuotoisuutta. Jokaisella lajilla on oma itseisarvonsa.

Suomen golfkentät kartalla:

- Punainen pallo:** alle 18-reikäinen kenttä
- Sininen pallo:** 18-reikäinen kenttä
- Vihreä pallo:** 27-reikäinen kenttä
- Keltainen pallo:** 36-reikäinen kenttä
- Musta pallo:** 54-reikäinen kenttä

Golfkentät avuksi

Golfkentät voivat helpottaa pölyttäjien ahdinkoa monin eri tavoin. Suomessa on 190 kenttää, joiden keskipinta-ala on noin 50 hehtaaria. Luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluiden tarjontaa voitaisiin siis edistää noin 9 500 hehtaarin alueella. Kasvien pölytys kuuluu ekosysteemipalveluihin.

Tärkeää on yrittää nähdä kentän alue hyönteisten silmin. Löytyykö kentältä monipuolisesti erilaisia elinympäristöjä? Onko hiekkaisia maankohtia ja puuainesta pesäpaikoiksi? Kukkiiko kentällä jotain varhaisesta keväästä syksyyn asti? Onko korkeampaa kasvillisuutta myös talvehtimista varten? Entä löytyykö kentän lähiympäristöstä esimerkiksi perinnebiotooppeja, joiden lajistolle kenttä voisi tarjota lisää elintilaa?

Hoitosuunnitelmia laadittaessa on hyvä istahtaa rauhassa alas ja pohtia sitä, mihin hoitotoimilla tähdätään. Mieti miltä kenttä näyttää pölyttäjien kannalta muutaman vuoden tai muutaman kymmenen vuoden kuluttua, jos nyt toimitaan tietyllä tavalla. Esimerkiksi hätäinen siemenseosten kylväminen epäedulliseen maaperään voi osoittautua huonoksi sijoitukseksi. Puiden kaataminen on toisinaan välttämätöntä lahviokojen vuoksi jo turvallisuussyistäkin, mutta uusien kasvamien vie paljon aikaa.

Hoitosuunnitelmia laadittaessa on hyvä idea kysyä mielipiteitä vaikkapa perinnebiotooppeja hoitavilta maanviljelijöiltä tai lähialueen luontojärjestöiltä ja -harrastajilta. Myös Maa- ja kotitalousnaiset tarjoavat maisemaneuvontaa. Kierrokset kentällä eri sidosryhmien kanssa voivat tuoda arvokkaita näkökulmia. On myös hyvä ajatus selvittää, että esiintyykö kentän alueella tai sen ympäristössä kenties uhanalaisia tai taantuneita lajeja ja mitkä ovat niiden tarkat elinympäristövaatimukset. Maailmalta tiedetään, että uhanalaisten lajien esiintymät ja niiden huomioiminen voivat tuoda kentälle jopa PR-arvoa.

Pölyttäjille tärkeitä kasveja

Paju

Vaahtera

Puut ja pensaat

- pajut
- vaahtera
- herukat
- hedelmäpuu t
- vadelma
- lehmus

Mustikka

Kurjen-
polvi

Ruohovartiset luonnon- kasvit ja varvut

Kevät ja alkukesä

- voikukka
- mustikka
- metsäkurjenpolvi
- puolukka

Hiiren-
virna

Harakan-
kello

Keskikesä

- virnat ja nätkelmät
- keltamaite
- apilat
- päivänkakkara
- kellokasvit
- kaunokit
- keltanot
- maitohorsma
- ruusuruoho

Kaunokki

Ruusuruoho

Rantakukka

Loppukesä ja syksy

- rantakukka
- kangasajuruoho
- purtojuuri
- kanerva
- kultapiisku

1

IDEOITA pölyttäjien parhaaksi

Varmista kukkajatkumo

- Tarhamehiläisten ja kimalaisten yhteiskunnat ovat aktiivisia aikaisesta kevästä pitkälle alkusyksyyn, eli mettä ja siitepölyä tuottavia kukkia tarvitaan koko tämän ajan.
- Erakkomehiläisillä kukin laji taas lentää vain rajatun ajan, ja monet näistä lajeista ovat sidoksissa tiettyyn kasvilajiin/ tai -lajeihin.
- Hyödynnä myös golfklubin pihapiirin mahdollisuudet: voisiko pölyttäjäystävällisiä kasveja istuttaa kukkapenkkeihin tai terassille ampeleihin?
- Keväällä, kun kukkivia kasveja on luonnossa vielä vähän, esimerkiksi krookus ja sinililja ovat pölyttäjien mieleen. Myös loppukesällä koristekasvit ovat avuksi, luonnonkasvien kukinnan jälleen vähentyessä.

2

Säilytä luonnontilaisia alueita ja puustoa

- Kanervikot ja metsämarjoja kasvavat alueet ovat tärkeitä pölyttäjille.
- Häiriötön kasvillisuus on tärkeää esimerkiksi ruohontuppaiden seassa pesiville kimalaisille.
- Suuret puistopuut ja pajukot ovat hyvin arvokkaita monimuotoisuuden kannalta.
- Vaihtelevuus on tärkeää, aina kuivista kalliokedoista kosteikkoihin.

3

Hoida ja luo niittykasvillisuutta

- Olemassa olevan niittymäisen kasvillisuuden hoitaminen on yleensä edullisempaa ja onnistuu varmemmin kuin uusien tekoniittyjen perustaminen.
- Maaperän rikkominen saattaa edesauttaa sekä kasvien taimettumista siemenpankista että lajien leviämistä alueelle.
- Niitto on hyvä suorittaa vasta loppukesällä, kun kasvit ovat ehtineet siementää. Niittojäte on hyvä jättää paikalleen kuivahtamaan muutamaksi päiväksi, jotta siemenet varisevat maahan. Esimerkiksi talven yli tähteiä ei kuitenkaan kannata säästää, sillä pitkällä aikavälillä ravinteita on tarkoitus poistaa maaperästä.
- Toisilla alueilla ruohonleikkuukertojen väliä voi harventaa, toisilla riittää niitto kerran pari vuodessa. Kaikkein karuimpia alueita voi niittää vaikkapa vain parin vuoden välein. Älä niitä silloin kun pölyttäjille erityisen tärkeät kasvit, kuten voikukka ja apilat, ovat kukassa.
- Mikäli perustat uusia niittyalueita kylvämällä, niin suosi kotimaisia niittykasvien siemeniä. Näin autat ahdingossa olevaa niittylajistoa etkä edistä vieraslajien leviämistä.
- Kylväessä kannattaa suosia monivuotisia kasveja.

4

Huomioi vesielementtien mahdollisuudet

- Kaikenlainen ”liiallinen siistiminen” on hyvä jättää vähemmälle. Harjoita mieluummin hallittua hoitamattomuutta.
- Järviruo’ot ovat erinomaista pesimis- materiaalia monille pölyttäjille.
- Varhain keväällä kukkivat pajut ovat hyvin tärkeitä kaikille kukilla käyville hyönteisille, kuten juuri talvihorroksesta heränneille kimalaiskuningattarille. Muita hyviä veden äärellä viihtyviä kasveja ovat muun muassa rantakukka ja ranta-alpi.

5

Minimoi kasvinsuojelu- aineiden käyttö

- Tuhohyönteisten torjunta-aineet voivat joko tappaa pölyttäjiä tai haitata esimerkiksi niiden lisääntymistä ja ravinnonhankintaa. Rikkakasvien torjunta-aineet puolestaan vähentävät pölyttäjien mesi- ja siitepölykasveja.
- Myös lannoitusta ja kastelua on hyvä vähentää mahdollisuuksien mukaan, etenkin niittyalueiden läheisyydessä.
- Huomioi pientareet ja ojanvarret, jotka ovat tärkeitä pölyttäjien elinympäristöjä.

6

Tarjoa pesäpaikkoja

- Hiekkabunkkerin ja nurmen taitekohdasta saattaa löytyä sopivia pesäpaikkoja erakkomehiläisille. Nämä pienet pölyttäjät eivät häiritse pelaajia eivätkä pelaajat niitä.
- Etenkin paahteiset hiekkarinteet kannattaa pitää osittain avoimena kasvillisuudesta, sillä tällaisissa kohdissa pesivät muun muassa monet maamehiläiset. Mieti myös luovia ratkaisuja. Voisiko esimerkiksi golfklubin ympäristöä jättää kiveämättä?
- Lahoava puu on pesimismateriaalina tärkeää.
- Hyönteishotellit ja kimalaisten pesäpöntöt ovat hyvä lisä, vaikkakaan eivät korvaa monipuolista ympäristöä. Parhaita hyönteishotellien rakennusmateriaaleja ovat koivupölkky, koiranputki ja järviruoko. Mikäli golfkentän mailta löytyy esimerkiksi puisia aidantolppia, myös niihin voi porata reikiä pesäkoloiksi.

Mehiläistarhaus golfkentillä

Aina hyvä tapa tukea suomalaista mehiläistarhausta on ostaa kotimaista hunajaa.

Lähialueen mehiläistarhaajille voi tarjota tarhanpaikkaa kentän alueelta. Tällöin on hyvä keskustella avoimesti kasvinsuojeluaineiden käytöstä ja pohtia pesien paikka tarkoin peliturvallisuuden kannalta.

Mikäli kentän alueella on esimerkiksi hedelmäpuita tai marjapensaita, pölytyspalvelusta on asiallista maksaa korvaus tarhaajalle.

Jos tarhauksen haluaa aloittaa itse, on hyvä ensin käydä mehiläistarhauksen peruskurssi. Kentän alueella tuotetun hunajan myynti golfklubin puodissa on hauska idea sekin.

Lisätietoa saat Suomen Mehiläishoitajain Liitosta: www.mehilaishoitajat.fi

SML on mehiläishoitajien kattojärjestö. Kehitämme mehiläishoitotaitoa, edistämme mehiläistalouden kannattavuutta ja tarjoamme tietoa hunajasta sekä muista mehiläistuotteista. Toimimme myös muiden pölyttäjäyhönteisten hyväksi.

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry

Suomen Mehiläishoitajain Liitto on mehiläishoitoa ja siihen liittyvää toimintaa harjoittavien yhdistysten kattojärjestö. SML kehittää mehiläishoitotaitoa ja kannattavaa mehiläistaloutta, turvaa viljely- ja luonnonkasvien pölytystarvetta, järjestää alan koulutusta ja tuottaa materiaaleja, tarjoaa tietoa mehiläisistä, niiden hoidosta sekä hunajasta ja muista mehiläistalouden tuotteista ja on myös muiden pölyttäjähyönteisten asialla.

Suomen Golfkentänhoitajien Yhdistys FGA ry

Vuonna 1986 perustettu Suomen Golfkentänhoitajien Yhdistys toimii suomalaisen golfkentänhoidon ammattilaisten yhdistäjänä, ammatin edistäjänä ja golfkentänhoidon sanansaattajana. FGA osallistuu aktiivisesti myös koulutus-, valistus ja ympäristötyöhön kotimaassa. Tutustu yhdistyksen toimintaan netissä: www.fga.fi.

Opas pölyttäjäystävällisen golfkentän hoitoon

Julkaisija:

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry & Suomen Golfkentänhoitajien Yhdistys FGA ry

Julkaisuvuosi: 2021

Projektin koordinointi: Janne Lehto, FGA

Teksti: Eeva-Liisa Korpela, SML

Piirroskuvat: Karoliina Pertamo

Taitto: Esa Hukkanen

Valokuvat:

Sivut 2-3: Esa Hukkanen

Sivut 4-5: Janne Lehto

Sivu 10: PollyDot/Pixabay

Yhteistyössä:

Siemenseokset monimuotoisuuden turvaamiseksi

BERNER

Niitty-Diana

Monimuotoisuus Niitty-Diana

Monivuotinen monimuotoisuuspelto-niitty. Sopivaa ravintoa löytyy laajalle hyönteislajistolle.

Niitty-Diana

Käytetään monivuotisen monimuotoisuuspeltoniityn perustamiseen. Suositellaan aurinkoista kuivahkoa kasvupaikkaa. Mielellään rinnemaa.

Koristekukka-Diana

Seos on erittäin näyttävä ja kukkii myöhäiseen syksyyn. Kasvukorkeus 60–70 cm. Kukkiva pelto houkuttelee luokseen runsaasti monimuotoisuutta.

Heinäniittyseos

Natavoittainen kestävä seos, joka kestää kuivuutta sekä varjoa. Voidaan käyttää leikattuna, harvoin leikattuna tai leikkaamattomana.

Ota yhteyttä:

Berner Oy
Saila Innanen. Myyntipaällikkö
040 047 3133. saila.innanen@berner.fi

Asiakaspalvelu
020 791 4070
ammattinurmikot@berner.fi

Auta luontoa, kylvä niittykukkia!

Hyödyntämällä niittykukkia kentänhoidossa ja golfkentän ympäristössä, vähennät viheralueiden hoitotarvetta samalla pienentäen ympäristövaikutuksia.

Kukkaloiston lisäksi, autat myös luonnon monimuotoisuudelle elintärkeitä pölyttäjiä.

Kukkaniitty vaatii vähän hoitoa, jolloin kentänhoidon resursseja voidaan käyttää tehokkaasti.

Kylvöt voidaan tehdä keväällä heti yöpakkasten jälkeen ja vielä myöhään syksyllä ennen talven tuloa.

Siemenet kylvetään muokatun maan pintaan, niitä ei peitetä.

Yksivuotiset lajit kannattaa kylvää alkukeväällä ja niiden itämisaika on 6-9 viikkoa.

Monivuotiset lajit voidaan kylvää syksyllä tai alkukeväällä ja ne aloittavat kukinnan 2. ja 3. kesänä.

Yksivuotiset lajit ja suojaheinät voidaan kylvää monivuotisen seoksen joukkoon, jolloin saadaan kukkaloistoa heti ensimmäisenä kesänä sekä tukea monivuotiselle kasvustolle.

